

שאלה: האם יש ענין בחגיגת יום הולדת בכלל, ובימי הולדת מסוימים בפרט (להוציא בר-מצוה ובת-מצוה)?

תשובה: בשו"ת "אגרות משה" (חלק או"ח ד' סימן לו) מוגדרת שמחת יום הולדת כשמחה בעלמא שהיא רשות. ובשו"ת "יביע אומר" (חלק ו - או"ח סימן כ"ט) הביא את דברי ה"בן איש חי" שכתב: "יש נוהגים לעשות את יום הלידה ליום טוב בכל שנה ושנה, וסימן יפה הוא וכן נוהגים בביתנו. ושמעתי שיש נוהגים לעשות סעודה ביום שנכנס בו לבריתו של אברהם אבינו בכל שנה ושנה ומנהג יפה הוא מאד, אך לא נהגנו בזה". כן הובאו שם דברי רבי דוד שפערבער בשו"ת "אפרקסתא דעניא" (סימן קכ"ג) בשם החתם סופר שאין לישראל לחגוג את יום הולדתו, אלא את יום שנכנס בו לבריתו של אברהם אבינו. מכל מקום, בשו"ת "יביע אומר" שם מסכם: "בודאי שכשיש שם דברי תורה ושירות ותשבחות להשי"ת דהוי סעודת מצוה".

אשר לחגיגה של ימי הולדת מסוימים, הגמרא במסכת מועד קטן דף כ"ח ע"א אומרת: "מת בחמשים שנה - זו היא מיתת כרת, חמשים ושתים שנה - זו היא מיתתו של שמואל הרמתי, ששים - זו היא מיתת בידי שמים... אמר רבה: מחמשים ועד ששים שנה - זו היא מיתת כרת. והאי דלא חשיב להו - משום כבודו של שמואל הרמתי". מעין זה מצינו בירושלמי ביכורים פרק ב' הלכה א' (ר' גם שו"ת "אבני נזר" לרבי אברהם בורנשטיין חלק אה"ע סימן מ"ה), במסכתות קטנות מסכת שמחות פרק ג' הלכה א', ובאוצר המדרשים עמוד שנ"ב. היוצא מכאן שבן ששים יצא מכלל כרת, ואם כן יש מקום לשמחה. אכן, בגמרא במועד קטן (שם) מסופר: "רב יוסף, כי הוה בר שיתין עבד להו יומא טבא לרבנן. אמר: נפקי לי מכרת", ר' גם התוספות שבת דף כ"ה ע"א. ובשו"ת "אפרקסתא דעניא" (שם) מובא שהגאון הראש"ל רבי דוד חזן בעל ה"נדיב לב" נהג לחוג את יום הולדתו מגיל שבעים והלאה מדי שנה בשנה, כמו שכתב ב"שרי לב" (מע' ברכת שהחיינו דף ב' ע"ב).

לאור זאת, ישנו מקום לחוג ימי הולדת וראוי להקפיד שיהיו שם דברי תורה ושירות ותשבחות להשי"ת שאז זאת סעודת מצוה. במיוחד, ראוי לחוג את יום ההולדת הששים בו אדם יוצא מכלל כרת, וכן את ימי ההולדת מגיל שבעים והלאה שאז זכה האדם לשיבה וליותר מימי חייו הרגילים של אדם.